

บรรษัทข้ามชาติภาคปฏิบัติการและการวิเคราะห์ของระบบโลก

Transnational practices and the analysis of the global system

เกริ่นนำ

การปรากฏขึ้นของโลกาภิวัตน์ที่ดำเนินมาในระยะหนึ่ง มีงานเผยแพร่ทั้งในด้านทฤษฎีและงานวิจัย เปิดประเด็นสำคัญที่มีนัยยะทางสังคมศาสตร์เป็นอย่างมาก รวมทั้งผลงานที่ออกมาในเชิงปริมาณที่ใช้เวลาไม่มากนัก จากการสำรวจผลงานต่างๆพบว่า มีความเห็นที่เกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่แตกต่างกัน มีกลุ่มที่ยอมรับว่า โลกาภิวัตน์เป็นตัวแทนที่ทำลายต่อรัฐ – ลัทธินิยมศูนย์กลางเป็นสมมติฐาน ซึ่งเป็นสาขาของสังคมศาสตร์ที่โดดเด่นที่สุดในระยะก่อนนี้ และต่อมาแนวทางนี้ได้พัฒนาการมาใช้ “ความเป็นกลาง (Natural)” เป็นกรอบที่สำคัญต่อแนวความคิดแบบ “รัฐ – ชาติ (Nation – State)” ที่เห็นว่า ในสถานการณ์โลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องนำเอาข้อมูลข้ามเขตแดนของความเป็นชาติมารวมเข้าด้วยกัน ทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้ข้อวิพากษ์ที่มีต่อความเป็นรัฐ – ความเป็นศูนย์กลางนิยม (State – Centricism) อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่สงสัย (Sceptics) โดยตั้งประเด็นว่า โลกาภิวัตน์นั้นเป็นเพียงมายาคติ (the myth of globalization) โลกาภิวัตน์ เป็นเพียงคำตามกระแสนิยม ไม่มีอะไรที่เป็นเรื่องใหม่ เป็นแต่เพียงการล่าอาณานิคมของโลกแบบใหม่ (globaloney)

ผู้เขียนเห็นชอบด้วยกับแนวความคิดพวกที่สงสัยและใช้เป็นกรอบการศึกษาที่ย้อนแย้งผกผันต่อกัน (paradoxically) และพยายามจำกัดขอบเขตของทฤษฎีที่มีต่อแนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์และสร้างพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยเชิงประจักษ์ อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่า ในสถานการณ์โลกาภิวัตน์ ถ้าเรายอมรับความทันสมัยของโลก เราจะยอมรับในการประทะกันอย่างสุดขีดระหว่างปรากฏการณ์ กับงานทฤษฎีและงานวิจัย และเพื่อสร้างความชัดเจนในการศึกษาในหัวข้องานวิจัยที่ชื่อว่า “โลกาภิวัตน์และ (The Fortune global 500)” นี้ ผู้เขียนได้นำเอาเค้าโครงของทฤษฎีระบบโลกเข้ามาเป็นกรอบกำหนด

ทฤษฎีระบบโลก

โลกาภิวัตน์ เป็นความสัมพันธ์ของแนวคิดใหม่ (new idea) ทางสังคมศาสตร์ ที่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่กับการอุทิศ (denote) ของสิ่งที่จากไปหรืออย่างน้อยที่สุด ก็ไม่ได้เป็นแต่เพียงปรากฏการณ์ทางวรรณกรรม

ศูนย์กลางของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของโลกาภิวัตน์ ตามแนวคิดทางสังคมศาสตร์ ก็คือการเกิดปัญหาหลายๆอย่างขึ้นพร้อมๆกัน แต่การศึกษาของรัฐ – ชาติ (nation – state) ไม่เพียงพอ เป็นการศึกษาในมิติของสังคมระดับชาติ (nation societies) / หรือความสัมพันธ์ระหว่างชาติ (inter-national) เป็นแนวโน้มของทฤษฎีแนวโน้มระดับโลกของบรรษัทข้ามชาติ (transnational) ที่เป็นตัวเชื่อมโยงกับรัฐ-ชาติ ในระยะไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ได้เน้นไปยังปรากฏการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้น 2 ประการ คือ

- (1) การเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและคุณภาพของโครงสร้างระบบเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงตามระดับโลกาภิวัตน์ของทุนและการผลิต และ
- (2) การเปลี่ยนแปลงในพื้นฐานของเทคโนโลยีและผลที่เกิดขึ้นในระดับโลก (global scope) ของสื่อมวลชน (mass media)

การเพิ่มขึ้นเหล่านี้เป็นเหตุผลที่สำคัญสำหรับการวิเคราะห์โลกในทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ ที่มีความจำเป็นจะต้องมีมาตรฐานในการแก้ปัญหาเชิงประจักษ์ที่ยู่ยากซับซ้อน ในขณะที่เรามักจะพบเห็นบ่อยๆ ในแนวความคิดเบื้องต้นที่คลุมเครือที่ว่า “คิดระดับโลก กระทำในระดับท้องถิ่น (think globally, act locally)” ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นที่นิยมของบรรษัทข้ามชาติโดยส่วนใหญ่ รวมทั้งนักวิชาการสาขาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักสังคมวิทยา นักมานุษยวิทยา นักภูมิศาสตร์ นักสิ่งแวดล้อม ผู้เขียนตั้งข้อสงสัยว่า ทฤษฎีและงานวิจัยโดยส่วนใหญ่ของบรรษัทข้ามชาติจะเป็นไปตามแฟชั่น เป็นไปตามทฤษฎีระบบโลก (global system theory) ที่ว่า “คิดระดับโลก กระทำในระดับท้องถิ่น” เป็นการชี้ให้เห็นถึงบทบาทของระบบของทุนนิยมที่เลือกจะใช้ที่แห่งใดเป็นที่สร้างกำไรสูงสุดให้ตนเอง

ทฤษฎีระบบโลก ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของภาคปฏิบัติการของบรรษัทข้ามชาติ เป็นภาคปฏิบัติที่ข้ามความเป็นเขตแดน ที่ไม่จำเป็นจะต้องเริ่มต้น โดยรัฐที่เป็นตัวแทน (state agencies) หรือรัฐที่เป็นตัวการ (state actors) อันเป็นลักษณะของแนวความคิดที่เป็นทางเลือก ที่จะใช้เป็นสมมติฐานในการทำงานที่จะแสดงถึงการไม่ยอมรับระหว่างนักทฤษฎีโลกาภิวัตน์ซึ่งเชื่อว่า บทบาทของรัฐ-ชาติ ลดน้อยถอยลง กับผู้ที่เชื่อมั่นในทางตรงกันข้าม แนวคิดของบรรษัทข้ามชาติภาคปฏิบัติการ พยายามที่จะตั้งประเด็นถามในวงการที่ถกเถียงกันของโลกาภิวัตน์

การวิเคราะห์ปฏิบัติการของบรรษัทข้ามชาติจะอยู่ในกรอบ 3 พื้นที่ ซึ่งเป็นกรอบที่ผู้เขียนได้ให้ความหมายไว้เป็นเรื่องของ “ระบบโลก” ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม – อุดมการณ์ ในช่วงปลายของทศวรรษที่ 20 ทฤษฎีระบบโลกไม่มีลักษณะที่เป็นระบบทุนนิยมโลก (global capitalism) แต่เป็นพลังนำ (dominant forces) ของระบบทุนนิยมโลกเป็นพลังนำของระบบโลก (global system) ผู้เขียนได้ตั้งประเด็นว่า ความเป็นปัจเจก / กลุ่ม / สถาบัน และชุมชนโดยรวม / ท้องถิ่น / ชาติ / บรรษัทข้ามชาติ อาจจะดำรงอยู่และเติบโตด้วยส่วนที่อยู่นอกวิถี (orbit) ของระบบนายทุนระดับโลก แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ยากจะเป็นไปได้ก็ตาม การสร้างทฤษฎีระบบโลก เป็นเรื่องของกิจการบรรษัทข้ามชาติ / เป็นบุคลิกลักษณะของสถาบันที่มาจากภาคปฏิบัติการทางเศรษฐกิจของบรรษัทข้ามชาติ จนกระทั่งเป็นชนชั้นนายทุนบรรษัทข้ามชาติในพื้นที่ทางการเมือง และในพื้นที่ของวัฒนธรรม- อุดมการณ์ / เป็นพื้นที่วัฒนธรรม- อุดมการณ์แบบบริโภคนิยม (consumerism)

ในพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ระบบของนายทุนโลก เสนอให้มีการจำกัดค่าจ้างแรงงาน คนงาน นั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตสินค้าและบริการ มีโอกาสที่จะเลือกที่จะขายแรงงานตาม โครงสร้างของระบบทุนนิยมระดับชาติ (national capitalism) และจะมีการรวมเอาชนชั้นย่อยต่างๆ ไว้เป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่ทาง

การเมือง การพิจารณาระบบของนายทุน โลกาภิวัตน์อย่างตรงตรง (bluntly) จะมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางการเมืองไม่มากนัก ในระบบประชาธิปไตยแบบมีสภา (parliamentary democracies) ที่มีพรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็ง นอกจากจะมีความสามารถในการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วยังจะมีความสามารถในการเคลื่อนไหวมวลชนอีกทางหนึ่งด้วย เพียงแต่การลงคะแนนระดับประเทศในกรณีสำคัญๆ ไม่ค่อยจะใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน โดย กันมากนัก และจะไม่มีสิ่งเหล่านี้ในระบบทุนนิยมที่ปกครองโดยระบบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย

พื้นที่ทางวัฒนธรรม-อุดมการณ์ เป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างออกไป เป็นพื้นที่ที่นายทุนในระดับโลกมีเป้าหมายที่จะเกี่ยวข้องกับทุกคนชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชนนายทุนกฏุมพี (bourgeoisie) ที่จะถูกผนวกรวมเข้าไว้ด้วย โครงการต่างๆในพื้นที่ทางวัฒนธรรม-อุดมการณ์ของระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์ จะคอยกระตุ้นประชาชนผู้บริโภคโลกใน เกิดความต้องการในเชิงชีววิทยา (biological needs) อันเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่การสะสมทุนและการสร้างกำไรเป็นส่วนตัว ในทางตรงกันข้าม ระบบนายทุนระดับโลกสามารถที่จะดำรงต่อไปได้เป็นอย่างดี ในกรณีที่วัฒนธรรมและอุดมการณ์ของลัทธิบริโภคนิยมสามารถกำหนด/ครอบงำ ความหมายของการดำรงชีวิตอยู่/ ความกระตือรือร้นของชีวิต วิธีการบริโภคของระบบทุนนิยมโลกจะทำให้ประชาชนในสังคมละเลยเรื่องทางเศรษฐกิจและการเมืองไปในตัวอีกด้วย กิจกรรมทางเศรษฐกิจสำหรับการเป็นสมาชิกพื้นฐาน (ordinary members) ของระบบนายทุนระดับโลก ก็คือ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการบริโภค และประเด็นในทางการเมืองก็คือ การสร้างเงื่อนไขที่สนับสนุนต่อการบริโภคอีกเช่นกัน

ชนชั้นนายทุนบริษัทข้ามชาติ (the transnational capitalist class)

นายทุนที่อยู่ในระบบของบริษัทข้ามชาติ ในที่นี้จะเรียกเป็นอีกชนชั้นหนึ่งว่า ชนชั้นนายทุนบริษัทข้ามชาติ (the transnational capitalist class : TCC) คนเหล่านี้จะแสดงบทบาทของการเป็นระดับโลก (global perspectives) มากกว่าจะเป็นไปตามบทบาทของความเป็นท้องถิ่น (Local perspectives) โดยมีแนวความคิดที่บ่งบอกความเป็น TCC ซึ่งมี 4 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

- (1) ผู้บริหารของบริษัทข้ามชาติ(transnational corporation : TNC)และตัวแทนในระดับท้องถิ่น
- (2) คนในระบบราชการของรัฐในระดับโลก
- (3) นักการเมืองและนักบริหารมืออาชีพที่ปฏิบัติงานระดับโลก
- (4) ผู้นำในการบริหารการบริโภค (ผู้ประกอบการค้า สื่อมวลชน)

ชนชั้นนี้มีพันธกิจที่จะต้องบริหารจัดการผลประโยชน์ของระบบทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลกไปพร้อมๆกัน แนวคิดของบรรดา TCC จะมีแนวคิดว่า ศูนย์กลางของความเป็น TCC คือ การมีระบบที่ประกอบการตัดสินใจที่กว้างขึ้น (system – wide decisions) เชื่อมโยงกับท้องถิ่น / ภูมิภาค / ประเทศ ใน

ขณะเดียวกัน TCC ทั้ง 4 กลุ่มข้างต้น จะมีการย้ายจากการเป็น TCC กลุ่มหนึ่งไปดำรงสถานะภาพอีกกลุ่มหนึ่งได้ / อยู่บ่อยครั้ง (บางครั้งจะอธิบายเรื่องนี้ว่า “การหมุนประตู (revolving door)” ระหว่างรัฐบาลกับภาคธุรกิจ) หรือในภาษาฝรั่งเศสจะใช้คำว่า pantouflage)

ในทัศนะของผู้เขียน TCC นี้ประกอบไปด้วยผู้นำที่ทรงพลังระดับโลก เป็นคนชนชั้นปกครอง หรือเป็นบุคคลในวงในที่มีส่วนในการสร้างลักษณะ โครงสร้างชนชั้นของแต่ละประเทศ TCC จะถูกต่อต้าน ทั้งกลุ่มผู้ต่อสู้ปฏิเสหการดำรงชีวิตตามระบบทุนนิยม และนายทุนในระบบทุนนิยมที่ต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์ไปพร้อมๆกัน ในระดับท้องถิ่นธุรกิจท้องถิ่นบางแห่งก็ได้รับผลดีจากบรรษัทระดับโลกแต่บางส่วนก็ไม่ได้รับ แนวความคิดที่กำหนดกลยุทธ์ธุรกิจในกรณีนี้จะอยู่ในกรอบที่ว่า ธุรกิจท้องถิ่นจะดำรงอยู่ได้ ต้องเป็นธุรกิจที่ไปกันได้กับโลกาภิวัตน์ ในสถานการณ์เช่นนี้การบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ จะดำเนินไปเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่น ข้าราชการในรัฐบาล นักการเมืองและนักบริหารมืออาชีพซึ่งปฏิเสหกระแสโลกาภิวัตน์และมีวิถีคิดแบบอุดมการณ์ชาตินิยมแบบสุดขั้วจะเข้ามาบีบบทบาทเปรียบเสมือนเป็นสงครามกลางเมืองทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันก็จะมีการก่อการทางสังคมแบบต่อต้านการบริโภคนิยม(anti – consumerist)มีกลุ่มต่อต้านแบบนี้ไม่มากนักที่ก่อการขึ้นเป็นอำนาจทางการเมือง

TCC มีความเห็นว่า กิจการของบรรษัทข้ามชาติ (โลก) จะก้าวเดินไปตามกรอบต่างๆ ดังนี้

- (1) ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของบรรดา TCC มีความเชื่อมโยงในระดับโลกเพิ่มมากขึ้น มากกว่าเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นหรือระดับประเทศ
- (2) TCC ต้องการให้มีการควบคุมเชิงเศรษฐกิจในสถานประกอบการ การควบคุมการเมืองภายในประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งควบคุมเชิงอุดมการณ์ในชีวิตประจำวันผ่านรูปแบบการแข่งขันและการปฏิบัติระดับโลก
- (3) สมาชิกของ TCC มีลักษณะของการแสดงออกในเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง อุดมการณ์ วัฒนธรรม ในระดับโลก มากกว่าการมีรูปแบบภายในท้องถิ่น
- (4) สมาชิกของ TCC มีแนวโน้มที่จะมีวิถีชีวิตเหมือนกัน โดยเฉพาอย่างยิ่งรูปแบบของการที่มีการศึกษาสูง (มีการเพิ่มในสถาบันการศึกษาวิชาธุรกิจ) และการบริโภคใช้สอยสินค้าและบริการที่หรูหราฟุ่มเฟือย
- (5) สุดท้าย สมาชิกของ TCC จะแสดงภาพลักษณ์ของตนเองออกมาในฐานะเป็นพลเมืองของโลก ทำนองเดียวกับสถานที่เกิด ตัวอย่างเช่น Jacques Maisonrouge ซึ่งเป็นคนฝรั่งเศสโดยกำเนิดเป็นผู้บริหารระดับสูงของ IBM World Trade ในทศวรรษ 1960 หรือ Percy Barnevik ชาวสวีเดนซึ่งเป็นผู้สร้าง Asea Brown Boveri ซึ่งจะเห็นเขาส่วนมากในการใช้ชีวิตในเครื่องบินเจ็ทของบริษัท หรือชาวเยอรมันชื่อ Helmut Maucher ซึ่งเป็น CEO ของ Nestle หรือ David Rockefeller บุคคลที่ได้รับการกล่าวขานว่า เป็นผู้ทรงอิทธิพลสูงของสหรัฐอเมริกา หรือบุคคลที่เป็นตำนานอย่าง AKIO

Morita ผู้ก่อตั้ง Sony และ Rupert Murdoch ซึ่งมักจะเปลี่ยนสัญชาติของเขาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในธุรกิจสื่อสารมวลชนระดับโลก

สิ่งที่อยู่ภายในของการสร้างผลประโยชน์เศรษฐกิจ องค์กรทางการเมือง และการผสมผสานของวัฒนธรรม – อุดมการณ์ให้เป็นลักษณะเฉพาะทางชนชั้นในทางสังคม ของ TCC ผลประโยชน์และเป้าหมายทางเศรษฐกิจของ TCC ทั้ง 4 กลุ่ม จะไม่ขัดแย้งกันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว วัฒนธรรม – อุดมการณ์ของลัทธิบริโคโนนิยม จะเป็นพื้นฐานของระบบที่จะรักษาความสมบูรณ์นี้ไว้ โดยมีความสัมพันธ์กับทางเลือกในหลายทางด้วยกัน เป็นสิ่งที่ผู้เขียนเรียกว่า “ความกระชับแน่นในความเป็นโลกของชาตินิยม(emergent global nationalism)” เป็นแนวทางที่สนองตอบความพึงพอใจของผู้แสดงออกที่แตกต่างหลากหลายและสถาบันของ TCC ทั้ง 4 กลุ่มข้างต้นในระบบโลก จะทำหน้าที่ผสมผสานความกระชับแน่นส่วนที่เป็นอยู่ทั้งหมดเข้าด้วยกัน ทั้งสภาพทั้งภูมิศาสตร์และสังคม / ภูมิภาค / ประเทศ / เมือง / ชุมชน ของระดับท้องถิ่น / ประเทศกับการเชื่อมโยงเพื่อสร้างความสำเร็จระดับโลก

องค์ประกอบสำคัญของการบูรณาการของ TCC ในฐานะชนชั้นระดับโลก คือ การที่สมาชิกในระดับอาวุโสของ TCC จะอยู่ในฐานะเชื่อมประสาน ซึ่งไม่ใช่เพียงการประสานช่วงเวลาในแต่ละประเทศที่แตกต่างกันหลากหลาย แต่ยังรวมถึงการเชื่อมโยงกับภายนอกซึ่งเป็นภาคเอกชน (corporate sector) และภาคประชาสังคม (civil society) ซึ่งมีโครงสร้างแบบเดียวกับรัฐ โดยผู้บริหารของบริษัทชั้นนำ (TCC) จะเข้าไปเป็นกรรมการระดับศูนย์นำทางความคิด (think tanks) ของกิจการกุศล องค์กรทางวิทยาศาสตร์ กีฬา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย มูลนิธิทางการแพทย์ และหน่วยงานทำนองเดียวกัน ในกรณีนี้จะเห็นว่า “ กิจการของสังคมก็คือ ธุรกิจ และกิจการของสังคมของเรา ก็คือธุรกิจของโลก ” (business of society is business & the business of our society is global business) คำเหล่านี้จะสร้างเป็นความชอบธรรมขึ้นมาในระบบทุนนิยมโลก ภาคธุรกิจโดยเฉพาะในส่วนของบริษัทข้ามชาติ ได้ผูกขาดความเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเสรี ความสามารถในการแข่งขันระดับชาติ และการมีชีวิตที่ดี และการจัดการต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมของยุคความเป็นสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ (modernity and post modernity)

โลกาภิวัตน์และจัดลำดับธุรกิจโลก (globalization and the fortune global 500)

ในทฤษฎีของระบบโลก ไม่ได้ตั้งอยู่บนการจัดระบบของสถาบันทางเศรษฐกิจระดับโลกใดๆ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ TCC นี้ มีการรวบรวมไว้โดยนิตยสารที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า นิตยสาร Fortune ซึ่งก่อตั้งขึ้นในช่วงทศวรรษ 1950s และรวบรวมจัดลำดับกิจการขนาดใหญ่ – กิจการระดับโลกโดยใช้เกณฑ์ของรายได้จากการประกอบการ (revenues) ต่อมาในปี 1995 ได้พัฒนาเกณฑ์ในการจัดลำดับ โดยรวมเอากิจการอุตสาหกรรมและบริการเข้าไว้ด้วยกัน และพัฒนาเกณฑ์ในการจัดลำดับเป็น 3 ประเภท คือ โดยรายได้ (by revenues) โดยอุตสาหกรรม (by industry) และโดยภูมิลำเนาของประเทศที่ตั้งกิจการ (by country of legal

domicile) เพราะเป็นการยากที่จะจัดประเภทของกิจการต่างๆมากขึ้น เช่น RJR Nabisco เป็นบริษัทที่ผลิตบุหรีเป็นหลัก แต่ทว่าถูกจัดประเภทเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร บริษัท Philip Morris เป็นบริษัทที่ผลิตอาหารเป็นหลักแต่ทว่าถูกจัดประเภทเป็น บุหรี บริษัท Unilever และบริษัท Royal Dutch Shell มีภูมิลำเนาอยู่ทั้งในประเทศเนเธอร์แลนด์ (Netherlands) และ ประเทศอังกฤษ (Britain)

รายงานของนิตยสาร Fortune ในปี 1996 (ข้อมูลปี 1995) แสดงให้เห็นภาพรวมของเศรษฐกิจโลก และบริษัทต่างๆซึ่งมีอิทธิพลมีในจำนวน 500 บริษัทนั้นอยู่ใน 24 ประเทศ มีอยู่ 153 บริษัทอยู่ในสหรัฐอเมริกา มีอยู่ 141 บริษัทอยู่ในญี่ปุ่น ทั้งสองประเทศนี้รวมกันแล้วคิดเป็น 60 % ของกิจการทั้งหมดที่เหลือนอกจากนั้นอยู่ในยุโรป (171) คานาดา (6) ออสเตรเลีย (4) บราซิล (4) จีน (2) เกาหลีใต้(12) และอย่างละ 1 บริษัทในฮ่องกง /อินเดีย /เม็กซิโก / เนเธอร์แลนด์ /ตุรกี /ไต้หวัน /และเวเนซุเอลา

จากข้อมูลข้างต้นผู้เขียน เห็นว่า กิจการระดับโลก ที่มีบทบาทสำคัญต่อภาคปฏิบัติและชี้นำความเป็นไปของโลกาภิวัตน์ โลกเศรษฐกิจที่เป็นจริง นั้นอยู่ในยุโรป อเมริกาเหนือ และญี่ปุ่น

ในรายงานของนิตยสาร Fortune ในปี 1996 ยังมีรายละเอียดเพิ่มเติมอีกว่ามี 44 อุตสาหกรรมที่มีการดำเนินการกิจการอื่นประกอบ (plus one miscellaneous) มีกิจการในเครือของธนาคารพาณิชย์ (commercial banks) 64 บริษัทและอยู่ในสังกัด 5 อุตสาหกรรมประกอบด้วย พลังงาน /บริการอาหาร / โรงแรม / ประกันภัย – ซึ่งเป็นการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและคนหรือส่งของที่ได้รับความเสียหาย / การเดินเรือ และในสาขาอุตสาหกรรมทั้ง 5 สาขาข้างต้นมีอยู่สองบริษัทที่ดำเนินการครบสาขาทั้งหมด ผู้เขียนเห็นว่าสมควรที่จัดหมวดหมู่ของกิจการใน 5 สาขาธุรกิจเสียใหม่ โดยคำนึงถึงรายได้ / สินค้าบริโภคและบริการ / ธุรกิจบริการการเงิน / อุตสาหกรรมหนัก / สาธารณูปโภคและไฟฟ้า

การขยายตัวเป็นกิจการขนาดใหญ่ของระบบนายทุนที่จะก้าวสู่โลกาภิวัตน์ มีคำถามต่อการพิจารณาเป็นสองแนวทาง คือ **ทางที่หนึ่ง** การเชื่อมต่อกับโลกาภิวัตน์ใน 4 ช่องทางคือ การลงทุนทางตรงต่างประเทศ (foreign direct investment : FDI) การพัฒนาตนเองเพื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานโลก (benchmarking) การเป็นของประชากรของโลก (global corporate citizenship) และการมีวิสัยทัศน์ทั่วโลก (global vision) หนึ่งในสองหัวข้อแรกเป็น โลกาภิวัตน์ในทางเศรษฐกิจ (economic globalization) และเป็นสองหัวข้อหลังเป็น โลกาภิวัตน์ทางสังคม (social globalization)

ทางที่สอง สถานะเกี่ยวกับกิจการบริษัทใน โลกาภิวัตน์และภาคส่วนธุรกิจที่จะมีการต่อต้านจากสาธารณะโดยนักวิจัย นักสืบค้นนิตยสาร และพฤติกรรมที่เป็นจริงในเกิดขึ้นในแต่ละโอกาสและทำให้ไม่เป็นที่พอใจ (disgruntled) ต่ออดีตพนักงานของบริษัท มีวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อลดความเข้าใจผิดของ TNCs เกี่ยวกับเรื่องข้างต้น รายละเอียดเรื่องเหล่านี้มีการตีพิมพ์ใน Multinational Monitor จากอเมริกา และ Ethical Consumer จากอังกฤษ และมีการจัดทำเว็บไซต์เผยแพร่การต่อต้านกิจการบริษัทขนาดใหญ่ (anti-big business mobilisation) โดย Corporate Watch โดยนักวิจัยอิสระจะต้องระมัดระวังเกี่ยวกับ

การตอบโต้ข้อกล่าวหาต่างๆจากฝ่ายตรงกันข้ามหรือข้อโต้เถียง (contentious)จาก ฝ่ายบริษัทจำนวนมาก (เช่น การขูดรีดแรงงาน / ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้สิทธิพลทางการเมืองและการคอร์รัปชัน)

หนึ่งในการไม่เลื่อมใสศรัทธาต่อ Popperian ก็เป็นเพราะสำนึกของความต้องการที่มีเงื่อนไข เฉพาะที่อยู่ภายใต้ศูนย์กลางของตำแหน่งของทฤษฎีระบบโลกที่ไม่เป็นจริง กรณีนี้ก็เช่นเดียวกัน ทฤษฎีจะไม่เป็นจริง ถ้ากิจการของบริษัทไม่ปรากฏเป็นจริงในความเป็นโลกาภิวัตน์ ถ้ามีประเด็นว่า กลยุทธ์ของกิจการบริษัท มีอิทธิพลจากความต้องการของระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นมากกว่าระบบเศรษฐกิจของโลก (ในทางปฏิบัติของกิจการบริษัท) ถ้าบริษัทเหล่านั้นล้มเหลวในความสัมพันธ์ที่มีระหว่างกิจการระหว่างประเทศกับกิจการบริษัทข้ามชาติ และถ้ามีรายงานว่า กิจการเหล่านั้นไม่เป็นกิจการระดับโลก ไม่เป็นที่สงสัยในเรื่องของมูลค่าของการแปรผันและการผูกพันกับโลกาภิวัตน์ แต่ประเด็นที่ต้องมีความชัดเจน ก็คือว่า กระบวนการในการเปลี่ยนผ่านที่คลุมเครือ นั้นจะต้องพิจารณาในด้านคุณภาพจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมมากกว่า

คำจำกัดความ (term) ที่บ่งชี้ถึงการเป็น โลกาภิวัตน์ ของกิจการบริษัททั้งหลาย แสดงให้เห็นจากรวบรวม / ถ้อยคำที่ปรากฏในที่ต่างๆของบริษัทเหล่านี้ คือ ส่วนที่แสดงออกมจากถ้อยคำที่พูดถึงการจะสร้างการเติบโตของกิจการโดยจะต้องมีความเป็นกรอบสากล (globally) หรือมีความเป็นกิจการระหว่างประเทศ (internationally) ในมิตินี้ความหมายของของคำว่า internationally และ globally ยังใช้แทนกัน / สลับกัน

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างน้อย 2 ประการที่จะเป็นตัวชี้ว่าเป็นกระบวนการ โลกาภิวัตน์ของบริษัทขนาดเล็กได้กลายเป็นบริษัทขนาดใหญ่ ประการแรก ขนาดของตลาดภายในประเทศ ที่เป็นประเทศแม่ของกิจการบริษัทเป็นประเด็นที่สำคัญอย่างคร่าวๆ (to put it crudely) บริษัทที่มีความสัมพันธ์กับขนาดของตลาด / ประเทศที่มีขนาดเล็ก เช่น สวีเดน สวิสเซอร์แลนด์ จะสามารถขยายตัวไปต่างประเทศและเอาชนะต่อการแข่งขันบริษัทที่มาจากประเทศใหญ่ที่มาจากอเมริกาและจีนได้ อันเนื่องมาจากการเติบโตของตลาดภายในประเทศเป็นฐานที่มั่นคงให้ ประการที่สอง ประเภทของอุตสาหกรรมก็เป็นกรณีที่สำคัญ ในกรณีที่เป็นอุตสาหกรรมหนัก เช่น น้ำมัน เหมืองแร่ ซึ่งเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดสร้างสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา และโทรคมนาคม จะมีความสัมพันธ์กับประเทศที่ตั้งเป็นพื้นฐาน

ทฤษฎีระบบโลก มีการนำเสนอประเด็นว่าระบบเศรษฐกิจของโลกมีกิจการของบริษัทระดับโลก สถาบันเศรษฐกิจที่เป็นองค์กรของ TCC เป็นผู้นำ / ผู้กำหนดความเป็นไป (dominated) บริษัทเหล่านี้จะมีลักษณะของการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) มีมาตรฐานในการดำเนินการ (benchmarking) เป็นประชากรแบบพลเมืองโลก (global corporate citizenship) และมีวิสัยทัศน์ที่ครอบคลุมระดับโลก (global vision) และบริษัทเหล่านี้มีลักษณะอย่างไรจริงหรือไม่?

จากการสัมภาษณ์ของผู้บริหารระดับสูงจำนวน 10 % ของ the global 500 และรวบรวมข้อมูลจากที่อื่นๆที่เกี่ยวข้องมาประกอบเช่น จากระายงานประจำปี ข้อมูลสิ่งพิมพ์ของบริษัทที่มีอยู่ รายงานของสื่อมวลชน และรายงานการวิจัย พบว่า ตัวอย่างของบริษัทที่มาจากอเมริกาและอังกฤษ มีลักษณะเป็นไปตามการยอมรับ (credence) ของกรอบที่กำหนดไว้ของทฤษฎีระบบโลก

FDI (Foreign Direct Investment – การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ)

นักวิจัยทางวิชาการ พบว่า องค์การระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) และ องค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และบริษัทข้ามชาติ (TNCs) ต่างก็ยอมรับบทบาทของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ที่มีต่อความสัมพันธ์กับโลกาภิวัตน์ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในรูปแบบต่างๆล้วนแต่มีบทบาทที่เพิ่มขึ้นในความสำเร็จที่มีต่อการสร้างพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (strategic alliance) ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการร่วมลงทุน (joint venture) ที่เป็นทางการมากไปจนถึงเป็นทางการน้อย ที่จะขยายพื้นที่การลงทุนแบบควบรวมและซื้อกิจการ (mergers and acquisition) การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และการผ่อนคลายกฎระเบียบของรัฐ (privatization & deregulation programmes) จะมีส่วนกระตุ้นให้มีการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ซึ่งเป็น โมเดลของทุกประเทศของโลกที่มีพัฒนาการในลักษณะนี้ในตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ 500 บริษัททั่วโลก ก็ได้ยืนยันในความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับโลกาภิวัตน์นี้ แม้ว่าเหตุผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในแต่ละแห่งจะแตกต่างกันไปตามภาคส่วนของธุรกิจ /รายละเอียด /ภายใต้แรงจูงใจที่มีต่อธุรกิจนั้นๆ การเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เป็นกลยุทธ์ที่จำเป็นในยุคของโลกาภิวัตน์ ที่จะสร้างความสำเร็จให้กับกับบริษัทต่างๆ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างการค้าส่งออก ซึ่งเป็นการอธิบายถึงกลยุทธ์การขยายตัวของการเป็นกิจการระหว่างประเทศ (internationalisation) และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อันเป็นยุทธศาสตร์ระดับ โลกาภิวัตน์

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การผลิต การจัดการทรัพยากร การตลาดและการขายต่างประเทศ เปรียบเทียบกับการส่งออกจะเป็นนัยสำคัญทางสังคมเช่นเดียวกับความสำคัญที่มีต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของโลกาภิวัตน์ โดยที่ผู้เขียนได้ตั้งประเด็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ ว่า การสร้างเงื่อนไขของความมั่นคงของความสำเร็จในการลงทุนต่างประเทศ เป็นความรับผิดชอบที่สำคัญในลำดับแรกของชนชั้นนำทุนบริษัทข้ามชาติ (TCC) ผู้บริหารในกิจการ TNCs และกิจการในเครือของท้องถิ่น

การจัดสร้างมาตรฐานดำเนินงาน (Benchmarking)

การจัดสร้างมาตรฐานดำเนินงาน (Benchmarking) เป็นระบบในการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เปรียบเทียบเชิงระบบกับการปฏิบัติการที่เป็นเลิศในระดับโลก (World Best Practice : WBP) การดำเนินธุรกิจในโลกาภิวัตน์ ธุรกิจแต่ละกิจการจะไม่เพียงต่อการสร้างมาตรฐานที่ตรวจสอบต่อการทำงานของตนเองต่อภาคธุรกิจที่ตนเองสังกัด (sector-base) จะต้องเทียบเคียงกับกระบวนการและกิจกรรมกับทุกแห่งในโลก

การจัดสร้างมาตรฐานดำเนินงานกับการปฏิบัติการที่เป็นเลิศในระดับโลก เป็นพลังขับเคลื่อน (driven) ในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้เป็นการป้องกัน (global competition as protectionist wall) การดำเนินกิจการไม่ให้ลดลงและการมีผู้แข่งขันรายใหม่เข้ามาในธุรกิจที่จะสร้างแรงกดดันต่อธุรกิจเดิมหรือธุรกิจที่มีนวัตกรรมต่ำ ทั้งสองรายการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการเชิงคุณภาพ (total quality management : TQM) เป็นกระแสการเคลื่อนไหวที่มาจากคณะกรรมการ สำนักงานกลางและโรงงานในภาคพื้นของกิจการที่มีการแข่งขัน และมาจากบริษัทต่างประเทศ การจัดสร้างมาตรฐานดำเนินงานกับการปฏิบัติการที่เป็นเลิศในระดับโลก เป็นตรรกะในการจัดลำดับของโลกาภิวัตน์ เพราะเมื่อมีการแข่งขันเกิดขึ้น (ตามหลักการที่มีอยู่ มาจากทุกหนทุกแห่งทั่วโลก เป็นความจำเป็นที่จะต้องรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด) ก็มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างเครื่องมือชีวิตที่ดีที่สุดในโลกเพื่อรักษาความสามารถที่ตนเองมีอยู่ การเคลื่อนไหวของ TQM นั้น อะไรที่ทำให้แน่ใจว่ากิจการของบริษัทจะรักษาขีดความสามารถนั้นไว้ได้ ตั้งแต่โรงงานที่มีผลิตเครื่องจักรเล็กๆ จนไปถึง เครื่องโทรศัพท์ตอบรับอัตโนมัติ จากการตรวจสอบการใช้พลังงานในโรงงานและสำนักงาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกพันกับการจัดมาตรฐานในการดำเนินงาน (Benchmarked)

Motorola และ Xerox เป็นผู้บุกเบิกในการสร้างมาตรฐานในการดำเนินงานในระดับโลก อิทธิพลในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติของมาตรฐานในการดำเนินงานได้รับการยอมรับโดยทั่วไปโดยการดำเนินงานของ McKinsey ซึ่งเป็นผู้ประกอบกิจการบริหารงานที่ปรึกษาระดับโลก (ดูรายละเอียดจากวารสารการวิจัย The McKinsey Quarterly) การวิจัยก่อนหน้านี้ที่ออสเตรเลีย พบว่าการจัดสร้างมาตรฐานดำเนินงานกับการปฏิบัติการที่เป็นเลิศในระดับโลก มีความเกี่ยวพันกันอย่างมากทั้งการใช้ถ้อยคำที่โน้มน้าวและตามความเป็นจริง ที่บริษัททั้งหลายเหล่านั้น ประกาศต่อความเป็นโลกาภิวัตน์ การมุ่งหวังที่จะสร้างมาตรฐานในการดำเนินงานนี้ มาจากบริษัทที่มีชื่อเสียงในสหรัฐ จึงไม่น่าแปลกใจว่าบริษัทใน the global อยู่ในสหรัฐ ยุโรป และที่ต่างๆ จะให้การสนับสนุนไม่ว่าข้อกำหนดเหล่านี้จะมีการใช้หรือไม่ในทางปฏิบัติมากนักน้อยเพียงใด แต่ก็เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางของบริษัทใหญ่ๆ ในทุกภาคธุรกิจ การจัดสร้างมาตรฐานดำเนินงาน และประเด็นที่ขยายวงของแข่งขันเป็นการความรับผิดชอบหลักของนักบริหารมืออาชีพระดับโลก ซึ่งเน้นเรื่องของธุรกิจในการให้บริการ

บรรษัทพลเมืองของโลก (Global corporate citizenship)

ปัจจุบันนี้กิจการต่างๆ ได้ยอมรับในรูปแบบของความรับผิดชอบของบรรษัทพลเมืองโลก โดยได้จัดทำเอกสารอ้างอิงที่มีลักษณะเฉพาะในรายงานประจำปี (Annual Reports) และวรรณกรรมอื่นๆ ในทศวรรษ 1990s บริษัทใหญ่บางแห่ง (เป็นต้นว่า DuPont, Dow Chemical, Intel, Bank America, 3M, ARCO, Procter and Gamble, General Motors, Mitsubishi, Matsushita, Siemens, Norsk Hydro, P&O, Shell, BP และ Unilever) เริ่มจะแยกการจัดทำรายงานบางประเด็นที่น่าสนใจจะติดตามตรวจสอบ (monitor) เช่น เรื่องความปลอดภัย, สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (บ่อยครั้งจะเชื่อมโยงเรื่องนี้กับ SBE) และใช้น้ำรายงานหลายหน้า ที่รายงานเรื่องเหล่านี้ไว้ในรายงานประจำปี แนวความคิดเกี่ยวกับ “ความหลากหลาย (diversity)” เป็นประเด็นที่สำคัญที่ต้องพิจารณาสำหรับการว่าจ้าง ผู้หญิง และชนกลุ่มน้อย ที่จะมาทำงานประจำร้านค้า เป็นความรับผิดชอบต่อองค์กรในการดำเนินกิจการต่างๆ ของบริษัทขนาดใหญ่ต่างๆ

ความกดดันเรื่องความรับผิดชอบต่อกิจการของบริษัทระดับโลก เป็นความสัมพันธ์โดยใกล้ชิดกับการต่อสู้ของการกำหนดเป็นประมวลจริยธรรม (code of conduct) ของบริษัทข้ามชาติอย่างเป็นทางการ – เป็นประเด็นที่ขัดแย้งกันในเรื่องของการจะต้องมี / วันที่จะประกาศใช้ / ข้อจำกัดของการปฏิบัติ สิ่งที่น่าประหลาดใจใน the global 500 ได้ระบุว่า อุตสาหกรรมจะได้รับผลจากมาตรการข้างต้นแตกต่างกัน (เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่ชำนาญทางเทคนิคในกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์, ภัยอันตรายทางสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมน้ำมัน, การคุกคามในตราสินค้าในเรื่องความเสมอภาคและชื่อเสียง) มากกว่าพลังอื่นที่จะขับเคลื่อนเพื่อการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่นี้ ในอดีตการริเริ่มที่จะให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมเริ่มมาจากอุตสาหกรรมสารเคมีระดับโลก และการแก้ไขปัญหานี้ (ปัจจุบันก็ยังดำเนินการอยู่) ข้อขัดแย้งระหว่าง Mitsubishi และ องค์กรเครือข่ายปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและที่อยู่อาศัย (The Rainforest Action Network) เป็นกระบวนการที่ชัดเจนในบริบทของการทำงาน

ตัวชี้วัดหนึ่งของโลกาภิวัตน์ คือ การเปลี่ยนผ่าน (transform) แนวคิดของความรับผิดชอบต่อกิจการที่มีต่อท้องถิ่น/ระดับชาติ เป็นความรับผิดชอบต่อกิจการในระดับโลก เป็นชุดความคิดการปรับปรุงในมาตรฐานสูงสุดของภาคธุรกิจปฏิบัติการเป็นชุดแนวคิดใหม่ ซึ่งมีพัฒนาการมาจากการเริ่มต้นการใช้กฎหมายเพื่อต่อต้านคอร์รัปชันของกิจการที่ไปลงทุนต่างประเทศของอเมริกาที่นับวันจะมีความสำคัญมากในปัจจุบัน

แนวโน้มในประเด็นที่มีการจับตามอง ว่าเป็น “นายทุนที่ห่วงใยผู้อื่น” (caring capitalist) ในสหรัฐ นั้นเริ่มขึ้น โดยองค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Business for Social Responsibility : BSR) ในปี 1992 จนถึงในปี 1996 องค์กร BSR มีสมาชิก 800 บริษัท และการจัดสัมมนาประจำปี 1996 ที่ New York City ได้เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับ “ การเพิ่มมูลค่า นั้นคือความ

รับผิดชอบต่อองค์กรและกำไร” BSR ให้ข้อยืนยันว่า “เศรษฐศาสตร์โลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของท้องถิ่น , ผู้นำธุรกิจจะต่อสู้กับผลกระทบเป็นประเด็นที่ซับซ้อน ไม่เฉพาะกลุ่มผู้ถือหุ้น, ลูกจ้าง และลูกค้าเท่านั้น แต่จะต้องรวมความถึงเรื่องคุณภาพชีวิตในชุมชนท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และการประชากรของประเทศและโลก สถานะเช่นนี้แสดงให้เห็นในความหมายของ ความรับผิดชอบของบริษัททั่วโลก และแสดงให้เห็นถึงถ้อยคำที่โน้มน้าว และอธิบายความของ 500 บริษัททั่วโลก แนวคิดเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อกำไรและความรับผิดชอบต่อองค์กร ไม่จำเป็น จะต้องเริ่มไปจากกฎเกณฑ์พื้นฐาน สภาธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (The World Council for Sustainable Development) ซึ่งเป็นเครือข่ายของนักธุรกิจระดับโลกที่สำคัญ ที่พยายามที่จะ ปรึกษาประคองธุรกิจให้เป็นไปตามความของประกาศปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการ พัฒนา (Rio and post-Rio environmental) ปัจจุบันสภาแห่งนี้ ได้ขยายขอบเขตให้ครอบคลุมพื้นที่ ของการเป็นบรรษัทพลเมืองทั่วโลก

ปัญหาของบรรษัทข้ามชาติโดยส่วนใหญ่จะเกิดจากการเผชิญหน้ากับความไม่น่าเชื่อถือใน ประกาศที่แถลงออกไป โดยแท้จริงแล้วทั้งผู้บริหารและ โฆษกของธุรกิจใหญ่ จะต้องระมัดระวังใน การให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง เพราะเป็นการเทียบเคียง(benchmark) ที่ดีที่สุดที่จะใช้วัดผลการ ดำเนินงาน ผู้เขียนตัวอย่าง (เท่าที่ผู้เขียนสามารถตัดสินใจจากเอกสารสิ่งพิมพ์ของ 500 บริษัททั่วโลก) ว่า “อะไรคือสิ่งที่ผู้คนต้องคิดถึงเรา” เป็นตัวอย่างของการประชุมปรึกษาหารือของผู้บริหารของ Shell จาก 50 ประเทศ ในช่วงกลางทศวรรษ 1990 และเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการชื่อเสียงอีกด้วย ประเด็นหนึ่งที่พบ ก็คือ การเข้าถึงอำนาจทางเศรษฐศาสตร์และสภาพทางภูมิศาสตร์ของ Shell และ บรรษัทข้ามชาติอื่นๆ ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทระดับโลก (global actors) ผู้บริหารอาวุโสท่านหนึ่งใน Global 500 ได้เปิดประเด็นว่า “บริษัทจะรับภาระบางประการของรัฐ-ชาติ ในกรณีที่รัฐ-ชาติอ่อนแอ การเป็นประชากรที่ดี /บรรษัทพลเมืองของโลก คือการเป็นข้าราชการและนักการเมือง (ผู้ซึ่งมี หน้าที่ในการกำกับอย่างเป็นทางการกับ “การควบคุมกำกับกิจการของบรรษัท”)

วิสัยทัศน์ระดับโลก (Global vision)

การยอมรับที่จะรับผิดชอบต่อกิจการของบริษัทในระดับโลก เป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญ โดยที่มีบริษัทหลายแห่งยอมรับวิสัยทัศน์และพันธกิจด้วยความรับผิดชอบต่อปรากฏการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งบริษัทที่ดำเนินกิจการเฉพาะแต่ในประเทศหรือดำเนินกิจการระหว่าง ประเทศ ประเด็นสำคัญก็คือ บริษัทในประเทศที่มุ่งที่จะครอบครองตลาดในประเทศ ตลาดระหว่าง ประเทศ หรือกิจการบริษัทข้ามชาติ (multinational companies) หลายบริษัทก็จะควบคุมตลาดใน ต่างประเทศที่พวกเขามีกิจการดำเนินการอยู่ ไม่ว่าจะโดยรูปแบบของการส่งออก โดยตรง หรือไปตั้ง โรงงานและ/หรือจัดให้มีบริการ กิจการของบริษัทเริ่มเป็นกระบวนการโลกาภิวัตน์เมื่อเริ่มเข้าสู่

พื้นที่ของโลกาภิวัตน์ตามที่ได้พิจารณาข้างต้นมาเป็นลำดับ วิสัยทัศน์ระดับโลกหรือสถานะภาพของ พันธกิจ (global vision or mission statement) จะครอบคลุมในพื้นที่ 3 ส่วนเข้าด้วยกัน แต่สำหรับ กิจการบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการเป็น โลกาภิวัตน์ (globalizing corporation) จะเป็นวิสัยทัศน์ระดับ โลกและพันธกิจที่เป็นผลรวมของเรื่องต่างๆที่มากกว่า เพื่อเป็นการรองรับต่อการแก้ไขปัญหา ความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับ global กิจการบริษัทใน the global 500 เกือบทั้งหมดบรรลุตาม วิสัยทัศน์ในระดับโลกที่กำหนดไว้ จะมีเพียงบางบริษัทที่ล้มเหลว พลังขับเคลื่อนที่เป็นเบื้องหลังของ การดำเนินการตามวิสัยทัศน์ระดับโลก นั้น ผู้เขียนอธิบายว่า เป็นส่วนที่มาจากวัฒนธรรม – อุดมการณ์ของลัทธิบริโภคนิยมและชนชั้นของผู้บริโภคนิยมที่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ

การพิจารณาแนวความคิดที่ไม่ถูกต้อง (misconception) โดยทั่วไปที่ว่า โลกาภิวัตน์และ ท้องถิ่นภิวัตน์ (globalization & localization) เป็นกระบวนการกีดกันการก้าวเดินไปด้วยกัน (mutual exclusive) และขัดแย้งกัน (contradictory process) ภาวะการณ์นี้จะนำไปสู่การต่อต้านการรุกเข้ามาของ โลกาภิวัตน์ของผู้ประกอบการท้องถิ่น (local entrepreneurs) และวัฒนธรรมท้องถิ่น ตามการ ขยายตัวเป็นโลกาภิวัตน์ของนักทฤษฎีโลกาภิวัตน์บางคนที่เชื่อว่าเป็นการสิ้นยุคของความเป็น ท้องถิ่น โลกาภิวัตน์เป็นเสมือนหนึ่งพลังที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (the demise of the local as global forces inexorably) จะหลอมรวมเข้ากับวัฒนธรรมโลก ประเด็นที่ยกขึ้นมาพิจารณานี้จะ ไม่มีพื้นที่ที่พุดถึง ในระบบของทฤษฎีระบบโลก ซึ่งเป็นระบบของบรรดานายทุนในระดับโลก จะคำนึงถึงการสะสม กำไรส่วนบุคคลในระดับโลก (global scale) และจะแสดงบทบาทนำในส่วนอื่นของระบบ ไม่ คำนึงถึงการทำลายหรือรักษาความเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้ แต่วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่ง ของพลังขับเคลื่อนของการเพิ่มส่วนที่เป็นกำไร ทั้งในท้องถิ่นหรือระดับชาติที่กิจการบริษัทข้ามชาติ ไปลงทุน (ทุนท้องถิ่นจะถูกผนวกเข้ากับโลกาภิวัตน์และทำลายวัฒนธรรมเดิมลงไป เช่นบทบาท ของลัทธิล่าอาณานิคมในอดีต) เศรษฐกิจโลกาภิวัตน์นั้นจะทำให้บริษัทข้ามชาติผนวกรวมเอา กิจการท้องถิ่นมาเป็นกิจการระดับโลกของตนเองโดยไม่ยากนัก ในบางกรณีจะเป็นการรับเอา ผลประโยชน์จากภูมิปัญญา (talent) และทรัพยากรของท้องถิ่นและแบ่งปันประโยชน์กับ(กิจการ) ผู้นำในท้องถิ่น

ผู้เขียนคาดหวังว่า การศึกษาในเรื่องนี้จะมีประเด็นที่สนใจต่อไปว่า กลุ่มกิจการบริษัท the global 500 ที่กำลังเข้าสู่การเป็นกิจการระดับโลกาภิวัตน์นั้นจะวางพื้นฐานของการเปลี่ยนผ่านของ ทุนระดับชาติ (transitional capitalist) อยู่กับความเป็นเจ้าของและการควบคุมกิจการ และการรวม กิจการกับกลุ่มอื่นๆที่จะมีส่วนที่เกี่ยวข้องในผลประโยชน์ที่จะดำเนินการต่อเนื่องไปเป็นพื้นฐาน และบรรลุความสำเร็จในการเป็นนายทุนระดับโลก ในระยะถัดไปของงานวิจัยจะแสดงให้เห็นถึง การบริหารราชการท่ามกลางการเป็นโลกาภิวัตน์นี้อย่างไร นักการเมืองและนักบริหารมืออาชีพ และชนชั้นนำของผู้บริโภคนิยม ที่จะนำไปสู่สถานะเป็นส่วนประกอบ (apparatuses) เป็นตัวแทนและ

เป็นสถาบันของประชาสังคม จะแสดงบทบาทในความหลากหลายของชุมชนท้องถิ่นในเวทีของโครงการที่ยิ่งใหญ่ของนายทุนระดับโลก กันอย่างไร

การต่อต้านระบบนายทุนระดับโลก (Resistances to the global capitalist system)

การก้าวสู่การเป็นโลกาภิวัตน์ของบริษัทและองค์การฯ ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า จะไม่นำไปสู่การหยุดยั้งการก่อเกิดของการต่อต้าน (unopposed) และการสร้างวรรณกรรมของการเคลื่อนไหวทางสังคม (social movement) ในการต่อต้านโลกาภิวัตน์ สภาวะที่ย้อนแย้งผกผัน (paradoxically) สำหรับกิจกรรมในทางบวกแต่กลับมีการต่อต้านคัดค้านนี้ / ไม่เป็นที่แปลกใจของนักวิเคราะห์แบบไดอะเลคติก (dialecticians) เป็นเพราะพลังสนับสนุนการเป็นโลกาภิวัตน์มาจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI / Foreign direct investment) ได้สร้างโลกาภิวัตน์ในทางการเงิน ได้เพิ่มการเข้าถึงของสื่อระดับโลกและเจาะตรง (penetration) ในความสัมพันธ์ของความเป็นมนุษย์กับวัฒนธรรม – อุดมการณ์ของลัทธิบริโภคนิยม การลงทุนโดยตรงจากประเทศคือศักยภาพของกลุ่มท้องถิ่นที่จะทำงานร่วมกับเครือข่ายธุรกิจระดับโลก (global networks) ที่จะเอาเปรียบ (exploitation) ต่อแรงงานและการลดสภาพ (degradation) ต่อสภาพแวดล้อม การทำงานของระบบทุนนิยมได้ทำลายระบบศีลธรรม ได้สร้างชุมชนทางการสื่อสารที่ไม่มีการกำกับคุณภาพและขาดซึ่งรสนิยมและคุณค่าทางการศึกษา ได้สร้างคำจำกัดความอุดมการณ์ทางวัฒนธรรมของลัทธิบริโภคนิยม ว่าเป็นความถี่ของกระแสที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ได้ทำให้ความหมายที่เป็นบุคลิกภาพของยุคสมัย (epoch) ลดต่ำลงอย่างชัดเจน

ภาพที่ปรากฏชัดเจนขึ้นในการรณรงค์ต่อต้านการจัดทำข้อตกลงเพื่อการลงทุนร่วมหลายฝ่าย (multilateral agreement) ที่จะมิผลใช้บังคับ (ratification) ในปีเมษายน 1998 เป็นการรวมกลุ่มมวลชนขนาดใหญ่เพื่อต่อต้านโลกาภิวัตน์เป็นครั้งแรก มีการรวมตัวเป็นเครือข่ายขององค์กรต่าง ๆ นับร้อยองค์กรทั่วโลก เป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังด้านตรงกันข้ามของการเป็นกิจการบริษัทข้ามชาติ TNCs

อย่างไรก็ตาม สิ่งบ่งชี้ที่เป็นประเด็นวิพากษ์และต่อต้านของความล้มเหลวของการเชื่อมโยงกับโลกาภิวัตน์ด้วยระบบทุนนิยม หรือการสร้างความรู้สึกที่เป็นได้เพียงครั้งเดียว (half-hearted sense) ในทัศนะของผู้เขียน เห็นว่า มีเหตุผลที่สำคัญที่สุด คือ อุดมการณ์วัฒนธรรมของลัทธิบริโภคนิยม ที่เป็นส่วนลึกที่เกาะแน่นที่จะเป็นตัวชี้นำชีวิตในแต่ละวันของเรามีความสุขอยู่กับสิ่งใด ลัทธิบริโภคนิยมเป็นชุดความคิดที่จะบริโภคนสินค้าและบริการของกิจการบริษัทต่างๆ จึงไม่เป็นที่สงสัยว่าทำไมในทางทฤษฎีระบบโลก จึงสนใจในกิจการบริษัทข้ามชาติ (transnational corporations) ที่เป็นชนชั้นของนายทุนระดับบริษัทข้ามชาติ (transnational) เป็นเจ้าของและเป็นผู้ควบคุม เป็นตัวสถาบันของการเป็นกิจการข้ามชาติในทางปฏิบัติและเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การเป็นโลกาภิวัตน์

ความคิดเห็นโดยสรุปของคณะผู้จัดทำรายงาน

คณะผู้จัดทำรายงาน มีความเห็นโดยสรุปต่อบทความนี้ ดังนี้

1. บทความนี้ ผู้เขียน (Leslie Sklair) ใช้แนวคิดตามกรอบการพิจารณาโลกาภิวัตน์แบบตั้งข้อโต้แย้งต่อกระแสโลกาภิวัตน์ (Sceptics) ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับลัทธิการต่อต้านการบริโภคนิยม (anti-consumerism) เป็นแนวความคิดที่ตรงกันข้ามกับแนวความเชื่อของกระแสโลกาภิวัตน์ที่บอกว่าความเป็นรัฐ-ชาติ (nation-state) ลดลง เหมือนกับกลับไปยอมรับแนวคิดที่เป็นที่นิยมของสังคมนิยมก่อนหน้าที่ว่า รัฐ-ชาติ เป็นศูนย์กลางของอำนาจรัฐและการบริหารจัดการนโยบายสาธารณะ โดยหยิบยกปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงในความเป็นโลกาภิวัตน์ ในสององค์ประกอบมาอธิบายประกอบคือ (1) มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในปริมาณและคุณภาพของระบบเศรษฐกิจทั้งในเรื่องของทุนและเรื่องของการผลิต และ (2) มีการเปลี่ยนแปลงในพื้นฐานของระบบเทคโนโลยีแล้วไปส่งในระดับโลกและสื่อมวลชน ในขณะที่เดียวกันก็ได้ขยายความว่า โดยระบบทุนนิยม ซึ่งมีทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ (ระดับโลก) เป็นพลังขับเคลื่อนในระบบของโลก ตามแนวทฤษฎีของระบบโลก (the global system)

บทความนี้ได้อธิบายโดยต่อเนื่องต่อไปอีกว่า แม้ว่าจะเกิดปรากฏการณ์ใดขึ้นในระบบเศรษฐกิจและการเมืองก็ตาม ระบบทุนนิยม ได้สร้างวัฒนธรรมอุดมการณ์ของการบริโภคนิยม เป็นรากฐานของสังคมโลก และการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ นั้น เท่ากับไปเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบทุนนิยม โดยมีบริษัทข้ามชาติ (TNCs) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน โดย TNCs จะไปทำหน้าที่ในทางปฏิบัติ รวมทั้งในกรณีที่รัฐ-ชาติอ่อนแอ ก็จะไปทำหน้าที่แทนรัฐ

2. บทความนี้ได้ focus ในความเป็นบริษัทข้ามชาติ (TNCs) ว่า การก่อเกิดและบทบาทที่เป็นอยู่ในระบบทุนนิยมที่ขยายตัวข้ามเขตแดนออกไปนั้น โมเดลที่บริษัทใน the fortune 500 ใช้เป็นแนวทางในการเติบโตก็คืออาศัยการลงทุนจากต่างประเทศโดยตรงหรือ FDI อาศัยการสร้างระบบมาตรฐานในการดำเนินงาน (Benchmark) เป็นเครื่องมือประกอบในการจัดสรรทรัพยากร การสร้างประเด็นของการเป็นบริษัทพลเมืองโลก (Global corporate citizenship) เป็นวาระกรรมใหม่ที่ไปสร้างความชอบธรรมที่ไม่ต้องถอยย้อนไปรับผิดชอบในการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น ตามข้อเสนอขององค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (BSR) ที่มีปณิธานสากลของสภาธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (the world council for sustainable development) เป็นแนวทางหลัก สำคัญประการหนึ่งที่บทความนี้ได้ชี้ให้เห็นก็คือ ผลของภาคปฏิบัติการที่เป็นจริงของ TNCs ที่มีการกำหนดควิสิทัศน์และพันธกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน เพื่อลดการต่อต้านระบบทุนนิยม ที่มีการต่อต้านจากประชาชนผู้บริโภคและจากภาคส่วนต่างๆ ดังตัวอย่างของ

